

Bilaga 1 till LundaKem 2.0 – Kemikalieplan för Lunds kommun

Bilaga 1 Förslag på aktiviteter kopplade till åtgärderna

Version 2023-09-15

Bilaga 1

Åtgärder med förslag på aktiviteter kopplade till åtgärder i LundaKem 2.0 – Kemikalieplan för Lunds kommun

Syftet med denna bilaga är att vara ett hjälpmedel för att jobba med åtgärderna i LundaKem. I listan nedan finns förslag på aktiviteter under respektive åtgärd i LundaKem. För varje aktivitet finns även exempel på ansvarig styrelse/nämnd som kan inspireras av förslagen och plocka aktiviteter att jobba med.

Alla åtgärder är samlade i tabellform. Åtgärderna är numrerade för att de ska kunna härledas i redovisningssystemet Stratsys

Nämnder/styrelser är också fria att formulera och utföra andra aktiviteter som passar in under åtgärden än de som står i listan. Arbetas det redan intensivt inom ett område går det att välja att fokusera på andra områden där arbetet inte kommit lika långt. Det är viktigt att aktiviteter och resultat redovisas i Stratsys för varje nämnd/styrelse vid hållbarhetsredovisningen.

Område 1. Byggnader och anläggningar

Åtgärd 1.1 Kontroll över kemikalieanvändning

– Arbeta med substitution inom alla verksamheter.

Mål i LundaEko: Prioriterat område 2. Miljö- och hälsofarliga ämnen.

Viktigt att uppnå:

- Substitution
- Samarbete
- Medvetenhet
- Inkludera material

Förslag på aktiviteter

Exempel på nämnder och styrelser

Delta i kommunövergripande substitutionsgrupp.

Alla nämnder och styrelser

Identifiera de produkter innehållande prio-ämnen/kandidatämnen som kan bli aktuella för substitution.

Alla nämnder och styrelser

Byt till miljömärkta produkter.

Alla nämnder och styrelser

Åtgärd 1.2 Kemikalier i byggmaterial – Arbeta med kemikalieinnehåll i produkter vid byggnationer inklusive renoveringar.

Mål i LundaEko: Prioriterat område 2. Miljö- och hälsofarliga ämnen och 4. Boende och närmiljö.

Viktigt att uppnå:

- Kontroll på använda byggmaterial.
- Giftfria kretslopp.
- Inkludera material använda av entreprenörer.

Förslag på aktiviteter

Exempel på nämnder och styrelser

Registrera material vid renovering och nybyggnad i Sunda Hus och arbeta med att välja bättre alternativ.

SN, TN, KU

Arbeta med att välja bättre material avseende miljö- och hälsofarliga ämnen. Beakta även materials klimatavtryck samt möjlighet till återvinning.

SN, TN, KU

Projekt utbyte av PVC-golv.

SN

Delta i samarbeten för utveckling av området.

SN, TN

Åtgärd 1.3 Utemiljö – Arbeta med att minimera kemikalieanvändning utomhus både i material och kemiska produkter.

Mål i LundaEko: Prioriterat område 2. Miljö- och hälsofarliga ämnen, 4. Boende och närmiljö och 5. Biologisk mångfald och ekosystemtjänster.

Viktigt att uppnå:

- Kontroll på materialval utomhus.
- Alternativa metoder till ogräs- och skadedjursbekämpning.
- Förebygg behov av kemisk bekämpning vid anläggning.

Förslag på aktiviteter

Exempel på nämnder och styrelser

Projekt/samarbete med andra aktörer för att minska däckslitage. Exempelvis transporter där vi har rådighet.

SN, TN, KU, RH

Registrera material vid ny- och ombyggnad samt reparationer av anläggningar utomhus så som lekställningar, syntetiskt underlag, bänkar och bord med mera

SN, TN, KU

Arbeta för att få kontroll över innehåll avseende föroreningar i massor som används i anläggningsändamål.

SN, TN

Arbeta med att välja bättre material avseende miljö-och hälsofarliga ämnen. Beakta även materials klimatavtryck samt möjlighet till återvinning.

RH, TN, KU, BSN, UN och SN

Arbeta med att minska användning av kemisk bekämpning.

SN, KU, TN, RH

Arbeta med alternativa metoder (ej kemiska) för bekämpning av ogräs och skadedjur.

SN, RH, TN, KU

Åtgärd 1.4 Minimera spridning av mikroplaster och miljö- och hälsofarliga ämnen – Arbeta med att minimera mikroplastspridning och miljö- och hälsofarliga ämnen från våra transporter, anläggningar och byggnader.

Mål i LundaEko: Prioriterat område 1. Konsumtion och produktion, 2. Miljö- och hälsofarliga ämnen och 5. Biologisk mångfald och ekosystemtjänster.

Viktigt att uppnå:

- Minimerad spridning av mikroplaster och miljö- och hälsofarliga ämnen.

- Uppdaterade kring alternativa material som inte bidrar till spridning.
- Samverkan kring material, metoder och projekt.

Förslag på aktiviteter	Exempel på nämnder och styrelser
Minimera syntetiska ytor utomhus till exempel konstgräs, padelbanor, gummiastfalt med flera.	KU, SN, TN
Projekt för att se över och installera sedimentationsfällor vid syntetiska ytor. (Gärna märker upp på karta så att vi vet var de finns)	KU, SN, TN
Tvätthallar inom kommunen, kemikalieanvändning och rening.	RS, KU, SN, TN
Förbjuda gummigranulat.	KU, SN
Arbeta med rutin för att minimera spridning av mikroplaster från konstgräs, gummiastfalt och andra syntetiska ytor. Inkludera krav på underhåll och uppföljning.	KU, SN, TN
Aktivitet för att minska nedskräpning i samband med olika verksamheter, såsom handelsplatser, byggen, hantering av avfall (tömning av kärl och containrar till exempel).	TN, SN, RH, MN, UN
Aktivitet för att minska nedskräpning inklusive fimpar och snus som ger upphov till spridning av kemikalier och mikroplaster.	Alla nämnder och styrelser
Inte anlägga ytor som ger upphov till spridning av mikro- och nanoplaster.	TN, SN, KU
Utföra omvärldsbevakning på området.	TN, SN, KU, MN

Åtgärd 1.5 Rutiner och samverkan – Arbeta med att få in i rutiner/planer/anvisningar både internt och till externa aktörer att Lunds kommun arbetar för ett kemikaliesmart Lund.

Mål i LundaEko: Prioriterat område 2. Miljö- och hälsofarliga ämnen, 4. Boende och närmiljö.

Viktigt att uppnå:

- Uppdaterade dokument.
- Tydligt visa våra mål och visioner.
- Inkludera externa kontakter.

Förslag på aktiviteter	Exempel på nämnder och styrelser
Ställa kemikaliekrav på inhyrda lokaler.	SN, TN, KU, BSN, UN
Revision/inspektion vid byggplatser för att titta på nedskräpning.	BN
Byggnader designas/utformas så att de kan städas med minimal användning av rengöringsmedel.	TN, SN, KU, BN
Byggnader designas/utformas så att giftfritt återvunnet och återbrukat material kan användas.	TN, SN, KU, BN
Byggnader designas/utformas för att underlätta att material kan återanvändas och/eller återvinnas.	TN, SN, KU, BN

Område 2. Verksamheter

Åtgärd 2.1 Rutiner – Arbeta med att få in LundaKem i befintliga och nya rutiner för verksamheten.

Mål i LundaEko: Prioriterat område 2. Miljö och hälsofarliga ämnen.

Mål i program för social hållbarhet: Prioriterat område 5 Boende och närmiljö.

Viktigt att uppnå:

- Uppdaterade dokument.
- Inkluderat miljö- och hälsofarliga ämnen för material och produkter.

Förslag på aktiviteter

Exempel på nämnder och styrelser

Ta fram kommungemensam städrutin som även ska följas av externa bolag.

ASN, UN, BSN, KU och VoO

Ta fram rutin/uppdatera befintlig rutin med hantering av kemiska produkter, till exempel rengöringsmedel.

ASN, UN, BSN, KU och VoO

Ta fram rutin/uppdatera befintlig rutin för substituering av kemiska produkter och material.

ASN, UN, BSN, KU och VoO

Ta fram rutin/uppdatera befintlig rutin för hantering av produkter som kan innebära exponering av miljö- och hälsofarliga ämnen, till exempel pärlplattor och lågenergilampor.

ASN, UN, BSN, KU och VoO

I rutin: Informera och utbilda nyanställda samt befintliga anställda om rutiner kopplade till LundaKem.

ASN, UN, BSN, KU och VoO

I rutin: Utrensning av verksamhetens produkter genomförs återkommande för att minimera miljö- och hälsofarliga ämnen.

ASN, UN, BSN, KU och VoO

Åtgärd 2.2 Engångsmaterial – minska användning av förbrukningsvaror och engångsprodukter.

Mål i LundaEko: Prioriterat område 1. Konsumtion och produktion och 2. Miljö- och hälsofarliga ämnen.

Viktigt att uppnå:

- Byte från engångs- till flergångsprodukter.
- Valda produkter har mindre miljöpåverkan.

Förslag på aktiviteter

Exempel på nämnder och styrelser

Kartlägg plastanvändning.	Alla nämnder och styrelser
I de fall där engångsprodukter behövs, gå över till förnybart eller återvunnet material.	Alla nämnder och styrelser
Gå över från användning av engångsprodukter till flergångsprodukter.	Alla nämnder och styrelser
Gå över till arbetsmetoder där användning av förbrukningsvaror kan tas bort eller minskas.	Alla nämnder och styrelser
Ta fram minskningslista för engångsprodukter.	Alla nämnder och styrelser
Utifrån minskningslistan, välj och ta bort minst tre engångsprodukter på ett år.	Alla nämnder och styrelser
Åtgärd 2.3 LundaKem i verksamheten – systematiskt arbete för kemikaliesmarta verksamheter.	
Mål i LundaEko: Prioriterat område 1. Konsumtion och produktion och 2. Miljö och hälsofarliga ämnen.	
Viktigt att uppnå:	
<ul style="list-style-type: none"> • Verksamhetsplan inkluderar LundaKem. • Medvetenhet finns om LundaKem. • Kunskap finns om LundaKem och Giftfri miljö. 	
Förslag på aktiviteter	Exempel på nämnder och styrelser
Inarbeta LundaKem i verksamhetsplanering.	Alla nämnder och styrelser
Anordna LundaKem relevant utbildning/information för medarbetare.	Alla nämnder och styrelser
Delta i kommungemensamma aktiviteter kring LundaKem.	Alla nämnder och styrelser

Område 3. Upphandling

Åtgärd 3.1 KemikaliekraV – arbeta på olika sätt med att ställa kemikaliekraV vid upphandling.

Mål i LundaEko: Prioriterat område 1. Konsumtion och produktion och 2. Miljö- och hälsofarliga ämnen.

Viktigt att uppnå:

- KemikaliekraV i alla relevanta upphandlingar.
- Kemikaliesmart sortiment internt.
- Påverka externa aktörer.

Förslag på aktiviteter	Exempel på nämnder och styrelser
Ställa kemikaliekraV på produkter som används i utemiljön.	KS, SN, TN, BSN, UN, KU, MN
Prioritera upphandlingar som ska ha spetskraV och identifiera dessa i god tid. Viktigt med förankring. Exempel: brandskumsupphandling.	KS, MN, SN, TN, BSN, UN, KU
Ställa likadana kraV på städning av externa firmor så att samma kraV ställs på både kvalitet på städning och medel. (Inklusive sociala kraV.)	KS, SN, BSN, UN, KU, VoO
Ställa kraV på kemikalier som används vid klottersanering.	KS, SN, TN, BSN, UN, KU
Arbeta med uppföljning så att den går att göra på ett effektivt och korrekt sätt.	KS och alla nämnder och styrelser
Ställa kemikaliekraV i upphandling av entreprenader.	KS, SN, TN, KU
Ställa kemikaliekraV i upphandling av produkter och material till utemiljöer.	KS, SN, TN, KU
Arbeta med att ställa drivande upphandlingskraV. (Tidskrävande men driver marknaden).	KS och alla nämnder och styrelser
Leverantören ska vid avrop redovisa om SVHC-ämnen och hormonstörande ämnen på SIN-listan ingår eller inte i halter över 0,1 % i varan.	KS och alla nämnder och styrelser
Projekt med varugrupp. Exempel: rengöringsmedel Lunds universitet.	KS och alla nämnder och styrelser
Projekt innovationsupphandling Exempel: blomkrukor Malmö.	KS och alla nämnder och alla styrelser

Åtgärd 3.2 Cirkulär konsumtion – upphandla för en cirkulär konsumtion och minska förbrukningsvaror/engångsprodukter i vår e-handel.

Mål i LundaEko: Prioriterat område 1. Konsumtion och produktion och 2. Miljö- och hälsofarliga ämnen.

Viktigt att uppnå:

- Återbruk i e-handelsportalen.
- Bra alternativ till engångsprodukter och förbrukningsvaror i e-handelsportalen.
- Möjlighet till återbruk och återvinning ska beaktas under upphandling.

Förslag på aktiviteter	Exempel på nämnder och styrelser
Få till retursystem/pant via upphandling. (Exempel: krukor i Malmö.)	KS och alla nämnder och styrelser
Finns mängder av prylar. Bestämma olika områden vi fokuserar på.	KS och alla nämnder och styrelser
Se till att flergångsprodukter alltid finns som alternativ.	KS
Ställ krav för att minska mängden emballage och förpackningar vid upphandling. Exempel: byggbranschen och entreprenader.	KS, SN, TN, KU
Upphandla varor med återvunnet och återvinningsbart material.	KS och alla nämnder och styrelser

Åtgärd 3.3 Öka kommunikation och kunskap – arbeta med att höja upphandlings- och inköpsansvarigas miljökompetens samt stärka dialog och samverkan mellan medarbetare och förvaltningar.

Mål i LundaEko: Prioriterat område 1. Konsumtion och produktion och 2. Miljö- och hälsofarliga ämnen.

Viktigt att uppnå:

- God kommunikation från upphandlare till beställare.
- Kunskap och förståelse för konsumtion kopplat till miljöpåverkan.

Förslag på aktiviteter	Exempel på nämnder och styrelser
Arbeta med beställare och inköpare, för att förankra anledning till miljökrav, så att det finns förståelse för ökad kostnad.	KS och alla nämnder och alla styrelser
Arbeta med att knyta miljökompetens till upphandlingsenheten.	KS

Arbeta för att stärka samarbetet mellan förvaltningar gällande upphandling.	KS och alla nämnder och styrelser
Arbeta med förankring ute i verksamheterna beställare/inköpare och kompetens för upphandling för att få till koppling till Upphandlingsenheten.	KS och alla nämnder och styrelser
Arbeta med beställare för att få överblick över verksamheternas behov.	KS
Arbeta med beställare även i användningsledet inklusive beställning.	KS och alla nämnder och styrelser
Arbeta med att begränsa antalet beställare.	KS och alla nämnder och styrelser
Arbeta med att utbilda beställare. (Utbildning eller informationsmaterial.)	KS och alla nämnder och styrelser
Upprätta nätverk för inköpare.	KS
Arbeta med att utbilda inköpare i hur man gör inköp och hållbarhetsaspekten.	KS och alla nämnder och styrelser
Kommunicera avvikelser i köptrohet till ansvarig inköpare för att förbättra köptroheten.	KS
Efterfråga direktiv för att peka ut produkter som ska användas inom Lunds kommun. Kommunikation behövs för pedagogisk förankring hos beställare och verksamheter. Exempel: LU gick över till enbart miljömärkta produkter.	KS

Område 4. Kommunikation och information

Åtgärd 4.1 Beakta kemikalieplanen i verksamhetsplan – det ska framgå i verksamhetsplanen vad som planeras kommande år med anknytning till kemikalieplanen.

Mål i LundaEko: Prioriterat område 2. Miljö- och hälsofarliga ämnen.

Viktigt att uppnå:

- Återkommande projekt med anknytning till LundaKem.
- Kontinuerligt arbete med LundaKem.

Förslag på aktiviteter	Exempel på nämnder och styrelser
Arbeta med material i kontakt med mat.	MN
Arbeta med rutiner förskola/skola.	UN, BSN, MN, KU
Arbeta med ventilation förskola/skola.	UN, BSN, SN, KU, MN
Uppföljning av åtgärder inom andra områden.	MN
Arbeta med substitution.	MN och alla nämnder och styrelser
Arbeta med utrensning.	MN och alla nämnder och styrelser
Beakta kemikalieplanens syfte i aktuella projekt inom verksamheten.	MN och alla nämnder och styrelser

Åtgärd 4.2 Sprida information – ordna och delta i evenemang och utbildningstillfällen samt sprida information om kemikalier internt och externt. Ta fram informationsmaterial, som används vid kommunikation.

Mål i LundaEko: Prioriterat område 1. Konsumtion och produktion och 2. Miljö- och hälsofarliga ämnen.

Viktigt att uppnå:

- LundaKem finns med vid utbildningsinsatser.
- Informationsmaterial finns tillgängligt.

Förslag på aktiviteter	Exempel på nämnder och styrelser
Ta fram informationsmaterial.	MN och KS
Delta i föreläsningar.	MN och KS
Ordna föreläsningar och temadagar.	MN och KS
Gå över till arbetsmetoder där användning av förbrukningsvaror kan tas bort eller minskas.	MN och KS
Sprida information om hållbar plastanvändning.	MN, BN och KS

Arbeta med information utåt (inom byggbranschen används mycket plast). Exempel: Ställa krav alt. beskriva mål inom kommunen alt. efterfråga alt. fråga vad leverantörerna kan erbjuda.	MN, KS, BN, TN, SN
Förmedla information till invånare i Lunds kommun om hur man kan ha en kemikaliesmart vardag.	MN och KS
Förmedla information om hur Lunds invånare kan undvika användning av kemisk bekämpning.	MN och KS
Genomföra seminarium för förtroendevalda i syfte att öka kunskaperna om kemikalier och dess påverkan på hälsa och miljö.	MN och KS
Föreläsa om LundaKem, kemikalier och dess påverkan på hälsa och miljö på förvaltningars APT.	MN

Åtgärd 4.3 Samverka – skapa grupper och nätverk för kommunikation inom kommunen och delta i relevanta externa nätverk.

Mål i LundaEko: Prioriterat område 2. Miljö- och hälsofarliga ämnen.

Viktigt att uppnå:

- Fungerande kommunikationsvägar för LundaKem.
- Gott samarbete kring LundaKem.
- God omvärldsbevakning.

Förslag på aktiviteter	Exempel på nämnder och styrelser
Planera gemensamma insatser.	MN, KS och alla nämnder och styrelser
Samverka med informationsinsatser.	MN, KS och alla nämnder och styrelser
Knyta kommunikatörskompetens till kemikalieplanen.	MN och KS
Arbeta med expertgrupp med externa medlemmar för de svåra frågorna inom kemikalieområdet (främst e-postgrupp).	MN och KS
Använd miljöombud/miljösamordnare för att sprida information och starta samarbetsgrupper inom olika områden.	MN, KS och alla nämnder och styrelser

FÖRKORTNINGAR

ASN – Arbetsmarknads- och socialnämnden

BSN – Barn- och skolnämnden

BN – Byggnadsnämnden

KS – Kommunstyrelsen

KU – Kultur- och fritidsnämnden

MN – Miljönämnden

RH – Renhållningsstyrelsen

SN – Servicenämnden

TN – Tekniska nämnden

UN – Utbildningsnämnden

VoO – Vård och omsorgsnämnden